

Institutiones Theologicae Ad Usum Seminariorum

Simonnet, Edmond

Venetiis, 1731

Art. 6. Utrùm S. Augustinus senserit hominem lapsum habere libertatem
indifferentiæ circa bonum & malum.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-83594](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-83594)

ignorantia non solum poena peccati est, sed etiam peccatum, & imputabilis ignorantia, & ita operantem ex ea excusare non debet.

Dices. Juxta S. Doctorem, datur in homine lapsio necessitas ignorandi multa ex jure naturali, quae tenetur scire, & quo. uni proinde ignorantia imputatur illi. Ergo juxta S. Doctorem, homo lapsus demeretur in iis, ad quae necessitatur, & consequenter necessitas non impedit demeritum. *R.* juxta S. Doctorem, dari quidem in homine lapsio necessitatem ignorandi aliqua ex jure naturali, quae tenetur addiscere, & quae proinde non addiscendo peccat & demeretur, pro gravitate vel levitate negligentiae suae; sed haec necessitas non est physica, sed moralis tantum: non enim erit ex absoluta impossibilitate, sed solum ex magna difficultate addiscendi omnia, quae appetenda vel vitanda sunt in agenda vita. Ex qua difficultate evenit regulariter, ut ignoremus aliqua ex iis, quae scire tenemur; ignoremus, inquam, quia non tantam adhibemus diligentiam, quantum adhibere possemus & deberemus. Unde ignorantia illa nobis sufficienter voluntaria & libera est ad hoc, ut per illam peccemus & demereamur. Hinc cum morali necessitate ignorandi stare potest peccatum & demeritum in ignorando: at stare non potest cum absoluta & physica necessitate ignorandi, quia hanc vincere non possumus; illam vero, licet non sine magno labore, possumus.

Dices. S. Doctor post verba ultimo loco citata in objectione, sic loquitur: *Non est igitur impunitatis securitas in necessitate peccandi; sed ut non obstitit necessitas, donat ille cui dicitur: De necessitatibus meis erue me. Donat autem duobus modis, & praeteritam dimittendo iniquitatem, & opitulando, ne intremus in temptationem: unusquisque vero tentatur a concupiscentia sua.* Ergo, &c. *R.* S. Doctorem hic & aliis similibus locis loqui de morali necessitate peccandi, orta partim ex ignorantia culpabili eorum, quae ad vitam recte instituendam pertinent, partim ex effreni concupiscentia. Quae moralis necessitas non est aliud, quam magna illa ad malum propensio, vi cuius peccatores, destituti specialibus illis gratiae auxiliis, quibus adjuvantur, & ad quae per gratiam sanctificantem jus habent ii, qui iusti sunt & amici Dei, vi cuius, inquam, peccatores in omnibus aut ferè omnibus, ut ipsa ostendit experientia, inordinatis concupiscentiae motibus obsequuntur. Peccant autem & demerentur cum magna illa ad malum propensione, quia tollit solam libertatem aequilibrii, & cum illa manet indifferentia activa, & tandiu manet, quoad vehementia passionum usus rationis non intercipitur, Deo etiam per gratuitam providentiam res ita ordinante, ut peccatores illi non necessitentur simpliciter ad malum; nec ita illos deferente, ut non possint non obsequi motibus concupiscentiae, quanquam hoc utiliter ad salutem facere omnino non possint sine adiutorio interioris inspirationis.

Hanc esse S. Augustini doctrinam patet ex lib. 1. contra duas epist. Pelag. c. 3. ubi peccatores cum morali illa peccandi necessitate, quam patiuntur, indifferentiam activam, in qua arbitrii libertas posita est, habere, expressè docet. *Non itaque, inquit, sicut dicunt nos quidam dicere, & iste (Julianus) audeat insuper scribere, omnes in peccatum veluti inviti carnis suae necessitate coguntur: sed si jam in ea etate sunt, ut propriae mentis utantur arbitrio, & in peccato sua voluntate retinentur, & a peccato in peccatum sua voluntate praecipitantur.* Neque enim facit in eis, etiam qui suadet & decipit, nisi ut peccatum voluntate committant, vel ignorantia veritatis, vel delectatione iniquitatis, vel utroque malo, & cecitatis & infirmitatis. Sed haec voluntas, quae libera est in malis, quia delectatur malis, ideo libera in bonis non est, quia liberata non est. Et c. 2. dixerat: *Liberrimum arbitrium usque adeo in peccatore non perit, ut per illud peccent maxime omnes qui cum delectatione peccant.* & amore peccati hoc eis placet, quod eis lu-

bet, Unde & Apostolus: *Cum essetis, inquit, servi peccati, liberi fuistis iustitiae.* Ecce ostenduntur etiam peccato minime potuisse, nisi alia libertate, servire. Liberi ergo a iustitia non sunt, nisi arbitrio voluntatis: liberi autem a peccato non sunt, nisi gratia Salvatoris.

Nec dic S. Doctorem his locis non aliam peccatoribus attribui libertatem, quam libertatem a coactione, & spontaneitatis. Nam responder Pelagianis ipsius criminantibus, velut everforem liberi arbitrii, & per liberum arbitrium facultatem activè indifferentem intelligentibus. Unde vel responder de facultate activè indifferente, & eam in peccatoribus ad malum faciendum vel omitendum pro arbitrio existere asserit; vel tergiversatur, & difficultatem fugit, non solvit. Adde, à nobis suo loco demonstratum esse, quod S. Augustinus cum Pelagianis in liberi arbitrii notione consenserit.

At inquit. Quid ergo sibi vult illud, *Voluntas (peccatorum) libera est in malis, quia delectatur malis;* & illud, *Per liberum arbitrium peccant maxime omnes qui cum delectatione peccant, & amore peccati hoc eis placet, quod eis libet;* & illud, *In peccato sua voluntate retinentur, & a peccato in peccatum sua voluntate praecipitantur.* *R.* ad 1. sensum esse, quod voluntas peccatorum libera sit ad mala sectanda & perpetranda, quia objecta sensibilia, quantumvis rectae rationi repugnantia, talia sunt relatè ad naturam viriatam, ut possit in illis sibi complacere, illa amare, illa prosequi, si velit: nam si non posset nisi illa fastidire, illa odifere, certè ad illa sectanda & perpetranda, libera non esset. Vel voluntas peccatorum liberè facit malum, quod facit, quia liberè illud amat, & amando, liberè de illo delectatur: omnis enim amor est delectatio quaedam. Vel denique, voluntas peccatorum liberè malum facit, quod facit, quia placet illi, licet non ita placeat, ut ad illud faciendum necessitetur simpliciter. Unde facit illud, non quia cogitur, sed quia se ipsa determinat ad illud faciendum.

R. ad 2. ita loqui S. Doctorem, quia ii, qui cum delectatione peccant, dici non possunt cogi ad malum, & inviti malum agere, quia agunt ex amore peccati, & propter hunc amorem placet eis, quod eis libet agere. Non autem inviti & coacti prosequimur, quod nobis placet. Unde superest, ut dicantur ii, qui cum delectatione peccant, peccare, quia volunt, & ipsi sese ad peccandum determinant. Sic in usu communi & extra scholas solemus argumentari, & ex eo, quod quis non cogitur ad aliquid faciendum, illud abique omni antecedenti necessitate atque ex propria electione facere concludimus.

R. ad 3. S. Doctorem, quotiescumque agitur de arbitrii libertate, nomine voluntatis intelligere actum elicitem a facultate ad opposita activè indifferente, & immuni ab antecedenti qualibet ad unum determinatione intrinseca, ut jam ostensum est superius, & adhuc fortasse ostendetur infra.

ARTICULUS VI.

Utrum S. Augustinus senserit hominem lapsum habere libertatem indifferentiam circa bonum & malum.

RESPONSIO.

Ita constanter sensit S. Augustinus.

Hac Responsio, quae est contra Lutherum, Calvinum & Janenium, sequitur evidenter ex dictis haecenus hac Disput. & adhuc breviter ex duobus locis ostenditur. Primus est lib. 2. contra Felicem Manichaeum c. 4. ubi sic ait S. Doctor: *Habet unusquisque in voluntate aut eligere, quae bona sunt, & esse arbor bona; aut eligere, quae mala sunt, & esse arbor mala.* Secundus est lib. 1. operis imperfecti contra Julianum n. 98. ubi ita loquitur S. Augustinus: *Ex quo homo incipit uti voluntatis arbitrio, & peccare & non peccare potest. Sed alterum horum non facit, nisi adjuvus ab eo, qui dixit, Sine me nihil potestis facere: alterum vero propria voluntate.* Quid

Quid expressius dici potuit? Itaque ex S. Doctore, ex quo homo in hoc statu naturæ lapsæ incipit uti arbitrio voluntatis, habet potentiam peccandi vel non peccandi, potentiam bene vel malè agendi; cum hoc tamen discrimine, quod cum malè agit, malè agit propria voluntate, hoc est, solis suis viribus, & ex sola sua determinatione, Deo nullatenus suadente, aut impellente: bonum verò non facit, nec facere potest, utiliter scilicet ad salutem, sine adiutorio interioris gratiæ, voluntatem agrotam & infirmam sanantis & corroborantis.

Obj. 1. Ex S. Augustino, pluribus locis, liberum arbitrium per peccatum Adami factum est servum & captivum peccati. Item subiectum est dominatui concupiscentiæ. Item obnoxium est servituti demonis, *R. ad 1.* servitutem & captivitatem illam peccati, juxta mentem S. Doctoris, aliud non esse, quam magnam illam propensionem ad malum, ex peccato originali ortam, vi cuius homo antequam liberetur per gratiam justificantem, & adjuvetur per auxilia illa specialia, quæ gratiæ justificanti annexa sunt, in peccata frequentissimè prolabitur, & ut loquitur Sanctus Doctor, à peccato in peccatum sua voluntate præcipitur. Magna autem illa ad malum propensio non facit necessitatem propriam & physicam, sed impropriam tantum & moralem, quacum manere potest, & manet libertas indifferentiæ circa bonum & malum.

R. ad 2. liberum arbitrium in pœnam culpæ originalis esse, juxta mentem S. Doctoris, sub dominatu concupiscentiæ, in homine scilicet non liberato per justificationis gratiam; quatenus homo, quandiu manet in statu peccati, motus concupiscentiæ magis importunos, magisque vehementes experitur, illisque, saltem ut plurimum, sua voluntate obsequitur, destitutus auxiliis illis majoribus & frequentioribus, quæ reservantur justis & amicis Dei, tanquam eis propter sanctificantem gratiam, per quam naturæ divinæ participes effecti sunt, connaturaliter debita.

R. ad 3. similiter liberum arbitrium in pœnam peccati originalis esse, secundum mentem S. Doctoris, sub servitute & tyrannide demonis, in homine scilicet existente in statu peccati, quatenus homo peccator, privatus speciali protectione Dei, quæ demon cohibetur, graviores & frequentiores patitur demonis insultus, eique saltem ut plurimum cedit, & ab eo se regi sinit, utpotè destitutus potentioribus illis gratiæ auxiliis, quæ iustorum & amicorum Dei propria sunt. Sub illis autem, dominatu scilicet concupiscentiæ, & demonis tyrannide, non aliam peccandi necessitatem patitur, quam impropriam & moralem, quæ activam indifferentiam non excludit.

Obj. 2. Ex Augustino, post Adami peccatum, ad bonum faciendum, & malum vitandum, sicut oportet, indigemus actualis gratiæ auxilio. Ergo ex Augustino, post Adami peccatum non habemus amplius libertatem indifferentiæ circa bonum & malum. *R. neg. conseq.* Ratio negandi est, quia necessitas auxilii divini non repugnat libertati indifferentiæ: non enim impedit, quominus, oblato nobis auxilio divino, possimus pro arbitrio agere vel non agere, bene vel malè agere. Neque libertas indifferentiæ est facultas agendi independentem ab omni auxilio superaddito; sed solum est facultas, qua, positis omnibus ad agendum prærequisitis, non sumus antecederet obligati intrinsecè ad alteram partem contradictionis, habemus libertatem indifferentiæ. Hinc primus homo in statu innocentie plenissimam maximeque expeditam habuit libertatem indifferentiæ circa bonum & malum, licet etiam tunc aliqua actuali gratia indigeret ad bonum faciendum; & malum vitandum, sicut oportet: quia hæc gratia ita erat illi necessaria, ut neutri contradictionis parti illum obligaret.

Dices. Ex S. Augustino, ad bonum faciendum & malum vitandum sicut oportet, indiget homo nunc

potentior gratia, quam indigebat in statu innocentie, non nisi quia indifferentiam activam amisit. Ergo, &c. *R. neg. min.* Itaque, ut docet S. Augustinus, homo in præsentī statu, ad faciendum bonum & vitandum malum sicut oportet, indiget potentior gratia, quam indigebat in statu innocentie: nam in statu innocentie illi, utpotè firmo & robusto propter donum integritatis, sufficiebat gratia illustrationis, & in præsentī statu indiget non solum illustratione, sed etiam inspiratione, seu adiutorio interno voluntatem ejus immediatè afficiente, sine quo adiutorio jam non potest amplius velle bonum, aut nolle malum, sicut oportet ad salutem, non quia per originale peccatum indifferentiam activam, seu facultatem se ipsum determinandi amisit; sed quia per illud tantam aegritudinem & infirmitatem contraxit propter concupiscentiæ rebellionem, ut nisi per illud immediatum voluntatis adiutorium sanetur & corroboretur, neque ad bonum agendum, neque ad malum fugiendum sicut oportet, se ipse determinare ulla ratione valeat. Igitur ex Augustino, homo in præsentī statu eget gratia potentior, gratia sanante & corroborante, quia aeger & infirmus est, utpotè concupiscentiali malo laborans: at, quod aliud est, non eget gratia necessitante, seu physicè prædeterminante, quia per potentiorē illam inspirationis gratiam sanatus & corroboratus, jam se ipse determinare potest sub illa gratia in ejus determinationem natura prius influente, ad volendum bonum, vel nolendum malum sicut oportet.

Obj. 3. S. Augustinus lib. 83. qq. q. 66. distinguit quatuor status seu actiones hominis, in quarum salutem duabus prioribus homo nullam habet libertatem ad bonum, & nullam potestatem resistendi carnalibus concupiscentiæ desideriis. Nam sic loquitur S. Doctor status illos seu actiones hominis exponens: *Prima est actio ante legem, secunda sub lege, tertia sub gratia, quarta in pace. Ante legem actio est, cum peccatum ignoramus, & sequimur carnales concupiscentias. Sub lege est actio, cum jam prohibemur a peccato, & tamen consuetudine ejus vici peccamus, quoniam nos nondum adjuvat fides. Tertia actio est, quando jam plenissimè credimus liberatori nostro, nec meritis nostris aliquid tribuimus, sed ejus misericordiam diligendo, jam non vincimur delectatione consuetudinis male, cum ad peccatum nos ducere nititur: sed tamen adhuc eam interpellantem patimur, quomodo ei non tradamur. Quarta est actio, cum omnino nihil est in homine, quod resistat spiritui... Quod fiet mortali corpore vivificato, cum incorruptibile hoc induerit incorruptionem, &c.* Tum post multa sic concludit quæstionem: *In prima ergo actione, quæ est ante legem, nulla pugna est cum voluptatibus hujus sæculi. In secunda, quæ sub lege est, pugnamus, sed vincimur. In tertia pugnamus, & vincimus. In quarta non pugnamus, sed perfecta & æterna pace requiescimus.*

R. ad obj. neg. quod ea sit mens S. Doctoris circa status, quos hic distinguit. Itaque circa status illos præcisè docet, 1. Quod homo in primo & secundo statu nondum acceperit beneficium justificationis, in tertio verò sit justus & amicus Dei. 2. Et ita quod homo in primo & secundo statu nondum adjuvetur per fidem vivam, & charitatem formatam, in tertio verò adjuvetur. 3. Et ita quod homo in primo & secundo statu non accipiat majora illa & frequentiora auxilia, quæ solis justis & amicis Dei reservantur, & quibus retrahatur concupiscentia, eaque viribus superior efficitur voluntas; in tertio verò accipiat. 4. Et ita quod voluntas hominis in primo & secundo statu longè minores ad resistendum concupiscentiæ vires habeat, quam in tertio. 5. Et ita contingere, quod homo in primo & secundo statu obsequatur, saltem ut plurimum, concupiscentiæ motibus; in tertio verò non obsequatur. 6. Quod homo in primo statu sine pugna vincatur à concupiscentia, hoc est, quod ei cedat sine repugnantia, propter ignorantiam, qua laborat, seu quia boni & mali notitiam non habet nisi valde imperfectam & confusam; in secundo verò non vincatur sine pugna,

gna, hoc est, concupiscentia non cedat sine repugnancia, propter distinctam & perfectam boni & mali cognitionem, quam habet. 7. Quod in tertio statu per specialia auxilia, gratia sanctificanti, vel si vis, fidei vivae, quam habet, annexa, ita adjuvatur contra concupiscentiam, ut adhuc inordinatis ejus moribus obnoxius sit, & sic non eam vincat sine pugna; in quarto verò nullam carnis rebellionem passurus sit, proindeque pugnaturus non sit; sed æterna & perfecta pace fruiturus.

Quod autem homo in primo vel secundo statu concupiscentia cedat culpabiliter sine auxilio aliquo sufficienti & idoneo ad ei resistendum, ita ut cedat ei culpabiliter, licet non possit ei resistere, nec dicit S. Doctor, nec leviter innuit. Imò contrarium sensisse, dubium esse non potest; cum lib. de duab. anim. c. 11. aperte doceat, quod *quacunque causa est voluntatis malæ, si ei non potest resisti, sine peccato ei ceditur*. Quod nemo peccat in eo quod cavere non potest. Quod peccati reum teneri quemquam, quia non fecit, quod facere non potuit, summe iniquitatis est & infamia. Quod nemo vituperatione vel damnatione dignus est, quod non potest non faciens. Quod ista adeo nota sunt, & apud omnes recepta, ut cantentur à pastoribus in montibus, in theatris à poetis, ab indoctis in circulis, à doctis in bibliothecis, à magistris in scholis, ab antistitibus in sacris locis, & in orbe terrarum à genere humano.

Dicitur. Homo, juxta S. Augustinum, non sit liber ad bonum faciendum, & malum vitandum, nisi per liberantem gratiam. Atqui hanc gratiam non habet, nisi in tertio statu. Ergo juxta S. Augustinum, homo non est liber ad faciendum bonum, & vitandum malum, nisi in tertio statu, & consequenter in primo & secundo statu ad neutrum liber est, juxta S. Augustinum. Ad solutionem nota, S. Augustinus per gratiam liberantem, ut patet ex lib. 1. operis imperfecti, non intelligit auxilium quodlibet, etiam verè sufficiens & idoneum ad vincendam concupiscentiam; sed gratiam sanctificantem, quæ facit nos justos & amicos Dei, nobisque confert jus ad auxilia quadam frequentiora & potentiora, quibus restrainatur concupiscentia, eamque vincere facile possumus. Unde hæc gratia vocatur liberans, quia nimirum liberat nos à dominatu concupiscentia & peccati. His autem præsuppositis,

R. dist. maj. Juxta S. Augustinum, homo non nisi per gratiam liberantem sit liber ad bonum faciendum, & malum vitandum, libertate quadam majore & potentiore, quacumque facile vincit concupiscentiam. C. maj. Libertate sufficienti & idonea ad vincendam concupiscentiam. N. maj. Nam sine gratia liberante, qualem scilicet intelligit S. Augustinus, homo habere potest, & habet libertatem per alia minora auxilia, quacumque concupiscentiam vincere potest, & vinceret, si vellet, quanquam cum taliliberate concupiscentiam vincere non potest, nisi ægrè, vel etiam ægerrimè, quia talis libertas infirma & debilis est. Unde cum ea homo facile potest vinci, & saltem ut plurimum, vincitur à concupiscentia, quamobrem dicitur esse sub dominatu concupiscentia. Concessa autem minore, dist. conf. Ergo ex S. Augustino, homo non nisi in tertio statu liber est ad faciendum bonum, & vitandum malum, libertate quadam majore & potentiore, quacumque concupiscentiam facile vincit, C. conf. Libertate sufficienti & idonea, quacumque vincere potest concupiscentiam, quamvis non nisi ægrè, vel etiam ægerrimè possit propter debilitatem & infirmitatem hujus voluntatis, N. conf.

Ex his autem sequitur tantum, quod homo, juxta mentem S. Doctoris, in primo & secundo statu ad bonum faciendum & malum vitandum sit liber ea tantum libertate, quæ infirma & debilis est propter minora & infrequentiora auxilia, minusque favorem providentiam, sub qua magis favere permittuntur demon & concupiscentia, à quibus proinde homo facile vincitur in utroque illo statu, unde & homini in utroque illo statu dominari dicuntur. At secundum

principia S. Doctoris, libertas illa, quamvis infirma & debilis, verè sufficiens est ad vincendum demonem & concupiscentiam, quoriscumque homini omisso boni vel commissio mali imputatur ad culpam & penam; & tunc homo accipit gratiam verè sufficientem & idoneam, quæ ideo dici potest aliquo modo liberans, quia liberat à simplici necessitate ad malum.

Obj. 4. S. Augustinus hanc peccati definitionem: Peccatum est voluntas retinendi vel consequendi quod justitia vetat, & unde liberum est abstinere, quam lib. de duabus animabus tradiderat, restringit ad solum peccatum Adami, lib. 1. operis imperfecti n. 47. non nisi quia postea agnovit, ad peccata, quæ in presenti statu ab hominibus committuntur, & quæ ita peccata sunt, ut simul sint pœna peccati, necessariam non esse libertatem indifferentia, atque necessario committi. Ergo, &c. R. neg. min. Cujus falsitas patet ex ipso loco citato, ubi sic loquitur S. Doctor: *Multa sunt, quæ agunt homines, mala, à quibus eis liberum est abstinere; sed nulli tam liberum est, quam illi fuit, qui Deo suo, à quo erat conditus rectus, nullo prorsus vitio depravatus adstabat*. Quibus verbis manifestè docet S. Augustinus, homines in presenti statu multa mala perpetrare libere libertate indifferentia, quamvis hæc libertas non sit in illis tam expedita, quam fuit in Adamo ante peccatum; quia nimirum affligantur inordinatis concupiscentia moribus, quibus carpit Adamus, quando in statu innocentia perseveravit.

Itaque S. Doctor, ut patet ex eodem loco operis imperfecti, restringit definitionem suam ad peccatum Adami, quod tantummodò peccatum fuit, non etiam pœna peccati, quia in presenti statu liberum nobis non est aliquibus carere, quæ ita peccata sunt, ut sint pœna peccati illius, quod absque omni omnino necessitate admisit Adamus, & à quo proinde Adamo liberrimum fuit abstinere. Ejusmodi autem peccatorum, quæ simul peccata sunt & pœna peccati, exemplum habemus, juxta S. Doctorem, 1. in moribus inordinatis concupiscentia, quibus carere non possumus, quantumcumque velimus illis carere, quique peccata dicuntur, quamvis improprie, quia sunt effectus peccati, & ad peccatum inducunt, & adversantur rationi, & accedente voluntatis consensu, imputantur à Deo ad culpam & penam. 2. In iis, quæ malè sunt per ignorantiam culpabilem, seu in iis quæ malè sunt, quia propter culpabilem ignorantiam non putantur esse mala, aut etiam putantur esse bona; talia enim & peccata sunt etiam proprie, quia culpabilis ignorantia non excusat à culpa; & sunt pœna peccati, quia sunt effectus ignorantia, quæ culpæ originalis effectus est; & sunt necessaria necessitate consequenti, etiam physica, quia agens non potest non peccare, ex hypothesi quod liberè facit aliquid, quod malum est, non nisi culpabiliter existimans illud malum non esse, aut etiam bonum esse; vel forsè aptius ad mentem S. Doctoris, quia impossibile est, agentem vitare aliquid tanquam malum, quod revera malum est, ex hypothesi quod faciat illud, non putans illud esse malum, aut etiam putans esse bonum, & tamen peccat proprie, quia hæc impossibilitas oritur ex ignorantia indirectè volita, & in qua proinde sufficienter voluntaria est, ut non excuset à peccato formali. 3. In peccato originali, quo infantes, ab Adamo naturaliter descendentes, necessario nascuntur infecti: non enim illis liberum est eo carere; & tamen est verè & proprie peccatum, quia verè & proprie reddit odibiles Deo omnes, quos inficit; sed ita peccatum est, ut sit etiam pœna peccati, juxta mentem S. Doctoris, peccatum illud constituentis in concupiscentia velut materiali, & ipsomet actu Adami moraliter perseverante velut formali. Unde, cum concupiscentia sit pœna peccati, sequitur originale peccatum esse penam peccati secundum materiale suum.

Audiamus S. Doctorem n. 47. *Si tria ista discernas, inquit, & scias aliud esse peccatum, aliud penam* pec-

peccati, aliud utrumque, id est, ita peccatum, ut ipsum sit etiam pœna peccati; intelligis quid horum trium pertineat ad illam definitionem, ubi voluntas est agendi, Quod iustitia vetat, & unde liberum est abstinere. Peccatum namque isto modo definitum est, non peccati pœna, non utrumque. Habent autem tria ista genera etiam species suas... Tertium genus, ubi peccatum ipsum est & pœna peccati, potest intelligi in eo qui dicit, Quod nolo malum hoc ago. Ad hoc pertinent etiam omnia, quæ per ignorantiam cum aguntur mala, non putantur mala, vel etiam putantur bona... Pertinet originale peccatum ad hoc genus tertium, ubi sic peccatum est, ut ipsum sit & pœna peccati.

Hæc autem à S. Doctore dicuntur, non ut homini lapsio subtrahat libertatem indifferentiæ circa bonum & malum; cum hanc illi libertatem expressè etiam hoc loco attribuat verbis superius laudatis; sed ad impugnandos errores Pelagianorum, negantium, 1. involuntarios concupiscentiæ motus ullo sensu peccata dici posse. 2. Aliam ignorantiam, præter affectatam, culpabilem esse, adeoque ulla dari peccata ignorantie. 3. Infantes ullam ab Adamo maculam contrahere, quæ reddantur Deo exosi, eosque aliter nasci, quam conditus fuerit primus homo.

Dices. Atqui S. Augustinus definitionem illam, quam lib. de duabus anim. c. 11. tradiderat, restrinxit hoc lib. 1. operis imperfecti, quia putavit, nullam in præsentis statui homini superesse libertatem indifferentiæ circa bonum & malum. Ergo, &c. Neg. aut. Probabis. Nam S. Doctor inferius post multas paginas loquens de eadem definitione, sic ait n. 104. & 105. *Ista definitio peccati ejus est, quod peccatum tantummodo est, non quod etiam pœna peccati, quæ perit libertas non peccandi: à quo malo non liberat nisi ille, cui non tantum dicimus, Dimitte nobis debita nostra; verum etiam, Et ne nos inferas in tentationem, sed libera nos à malo. Multum erras (Juliane,) qui vel necessitatem nullam putas esse peccandi, vel eam non intelligis illius peccati esse pœnam, quod nulla necessitate commissum est.*

R. Ex his verbis nihil sequi pro Novatoribus. Itaque juxta S. Doctorem, per peccatum Adæ perit libertas non peccandi, non simpliciter, sed qualis fuit in paradiso; quia per peccatum Adæ, quod hic S. Doctor vocat ineffabiliter grande peccatum, duplex quo Adamus in paradiso catuit, malum, ignorantie scilicet & infirmitatis, incurrimus. Unde orta in nobis est, 1. necessitas propria & physica peccandi improprie, per repentinos & non voluntarios concupiscentiæ motus. 2. Necessitas consequens peccandi improprie, per ignorantiam culpabilem, utpotè saltem indirectè volitam. 3. Necessitas impropria & moralis peccandi improprie propter inestinatam carnis rebellionem, donec à concupiscentiæ dominatu liberemur per beneficium justificationis, & auxilia ei annexa. Hæc autem moralis necessitas non est nisi magna difficultas resistendi rebellanti concupiscentiæ, & tanta, ut ei in omnibus & ferè omnibus turpiter cedamus, quamvis liberè, & absque antecedenti ad unum determinatione intrinseca, donec per majora illa & frequentiora auxilia robaremur, quæ iustis & amicis Dei reservata sunt, & quibuscum faciliè vincitur refrænata concupiscentia. Ab hac autem triplici necessitate immunis fuit primus homo in statu innocentie, in quo & caro perfectè subiecta erat spiritui, & ultro sese illi ingerebat id quod appetendum vel vitandum erat in agenda vita. Unde & nullum habere poterat peccatum improprie dictum, & omni omnino peccato improprie dicto summa quadam facilitate carere poterat. En libertas non peccandi, quam juxta S. Doctorem, per Adami peccatum amisimus, & quam non recuperamus, quantum ad immunitatem à morali necessitate peccandi improprie, nisi per gratiam illam, qua concupiscentiæ superiores efficiuntur, & ab ejus dominatu liberamur, quamque perimus ab eo, cui non tantum dicimus, *Dimitte nobis debita nostra; verum etiam, Ne nos inferas in tentationem, sed libera nos à malo.*

Simonnet Thel. Tom. 6.

Dices denique. Quid ergo sibi volunt hæc S. Doctoris verba lib. contra Fortunatum disp. 2. *Liberum voluntatis arbitrium in illo homine fuisse dico, qui primus formatus est. Ille sic factus est, ut nihil omnino voluntati ejus resisteret, si vellet Dei præcepta servare. Postquam autem libera ipse voluntate peccavit, nos in necessitatem præcipitati sumus, qui ab ejus stirpe descendimus.* R. S. Doctorem nomine liberi arbitrii hic intelligere, non præcisè libertatem agendi vel non agendi, sed libertatem sanam & robustam agendi vel non agendi, quacum primus homo in statu innocentie magna cum facilitate poterat, si vellet, servare mandata divina. Hanc autem libertatem rectè dicit nos amisisse, & in oppositam illi necessitatem præcipitatos esse per peccatum primi hominis. Quæ necessitas non potest esse, nisi necessitas impropria & moralis peccandi, & mandata divina transgrediendi. Necessitas enim opposita facilitati, non est nisi impropria & moralis necessitas, seu magna quædam difficultas faciendi vel omittendi aliquid. Confirmatur ex eo quod Sanctus Doctor hic necessitatem, in quam ait nos incidisse propter peccatum Adami, comparat cum necessitate, quam affert inveterata consuetudo peccandi, putà jurandi. Hæc autem necessitas non est nisi moralis & impropria: potest enim cum divinæ gratiæ auxilio vinci.

DISPUTATIO V.

De motione Divina.

ARTICULUS I.

Utrum Deus physice prædeterminet voluntatem ad actus illos, qui liberi dicuntur, & possunt esse meritorii vel demeritorii.

NOta. Physica prædeterminatio, ut eam describit Prædeterminantium recentissimus, est aliquid physicum, à Deo & creatura realiter distinctum, à Deo in creatura independentem ab ipsa realiter impressum, quo creatura physice prædeterminatur ad agendum, hoc est, ita ad actionem applicatur, ut contradictionem implicet, motionem illam existere, & creaturam non agere. Non est autem propriè qualitas, quia non habet esse fixum & permanentem, sed tantum aliquid reducibile ad qualitatem, quatenus per eam responderi potest, qualis sit res, non quidem permanentem, sed fluenter & transienter; est enim quoddam ens diminutum, incompletum, fluens & in motu, virtuosum tamen & activum, sicque virtuosum & activum, ut, eo posito, non possit non esse actio creaturæ, imò simpliciter repugnet non esse creaturæ actionem; quia videlicet ex se & essentialiter cum actione creaturæ connexum est. His præsuppositis, respondeo voluntatem non prædeterminari physice à Deo, quantum ad actus illos, qui liberi dicuntur, & sunt meritorii vel demeritorii. Quæ responsio probabitur sequentibus paragraphis. Sit itaque

§. I.

Probatur responsio nostra ex inutilitate physica prædeterminationis.

Si necesse est voluntatem physice prædeterminari ad actus liberos, vel quia non potest aliter salvari ratio causæ primæ in Deo, & causæ secundæ in voluntate; vel quia hoc exigit perfectum Dei dominium in voluntatem; vel quia voluntas propter indifferentiam non potest exire in actum, nisi ab alio agente extrinseco physice prædeterminetur ad agendum. Atqui nihil horum dici potest. Ergo, &c.

Non primum. Nam ad salvandam in Deo rationem

Aa 3 cau.